

Нерэзытыә буозу

Тясэзыби", куниа басэбса җанасанә" корсә терә, иттүо бәнди" җанасанәй танде" терәтини, җонә хелиде" җиле мәнүтүң" (правайтиң) иттү бәзәтуобса тохитәны, хунтәмәны буобса, бәнде" җанасанә" дя иттүо хетәгәә нилу; җонә

тясэзыби", куниа нинту" тясэзыбся җонә ноңхомәны ибся җанасанә" җиле мәнә" дя (к правам) тәза"а" номбә" кәрсу", курәди" болуатүгуйтү" җанасанәй сярү, җонә мелызәби" тәрәди хетәгәә нилу, кунини җанасанә" хонсызә" няндятуо" буозу" җонә манү"тәбса, нисызә" хыләдятә" җонә мәңкәәмәны нилы", дебтурусү" хирәгәә җанасанә" мәнә ися; җонә

тясэзыби", куниа җанасанәй җиле мәнә" (права") муунтабү" мынту кәмиабса законәтәны, нинагәты җанаса нонсу" җизи"тихиасы җиле мәнүтү (правайтү); җонә тясэзыби", куниа җанасанәй танде" хелы"сыңы" нятүң сүөарүрнү" дүзытәндың; җонә

тясэзыби", куниа җанасанәй танде" иттүо" Сунә 5уомтумәә" Тандейтәны (Объединенный Нациятәны) җанузумтудүо" Уставатәнынты иттүо" җиле хүнтүрүбсятүң җанасанәй җиле мәнә" дя (права" дя), җанасанә корсә җүназәйдя, денсиде" җиле мәнә" дя (права" дя) куодүму җонә ны дермәәны тәмәәны сытың мундүсуо" хелысыбсяниимәәны социальный прогрессетәны нягәй нилынягәтың няндя"са; җонә

тясэзыби", куниа мою"-терә" (государства-члены) мундүху" Сунә 5уомтумәә" Тандейнану (Объединенный Нациянану), нятүң җәзүнагәтуң, сүөарүрнагәтуң, җәзүнагәтуң җанасанәй җиле мәнә" (права") җонә мәңәзәә нендябсанутүң; җонә

тjасэзыби", куниа бэндe" Һанасанэ" дильситиҗи" корсэ Һонэ Һоры тэндэй Һиле мэнэй (этих прав) Һонэ Һяндябса" хонты тетуа ани"э тору дүлсынагэ эмэ сиэр,

Генеральная Ассамблея

дебтазату Һануо

Бэндe" Һанасанэ" дязыкүдя иттүо декларация Һанасанэ Һиле мэнэ" (прав) нерутэты хуантэту дямэлэкэ кәрсу, курэди түүнянтуңу" бэндe" Һанасанэ" тандe" Һонэ государства", тэндэ дязыкү курэдите Һанаса кэтти курэдите общество терэ, сәңүрса эмэ Һануо Декларациядя, кәрбулохазэйтэ" тенымтыгуйся Һонэ хозатәбса сәрәәмәны тэндэ" права" Һонэ Һяндябса" Һягэй бәндети тенырынагэтың Һонэ митәбиязэ" национальный Һонэ международный прогрессивный сәрәәмәны, бэндe" Һанасанэ" тандe" Һонэ государства-терэ организация тенырынагэтың, тэндэ комәәны моу терэ" иттүо" юрисдикциетәнынтың.

Статья 1

Бэндe" Һанасанэ" Һәтукәнды" нендя"туо" Һонэ хонсы хелиде" Һиле мэнэй (правай). Сытың хонды" Һиле Һонда Һонэ сярү, дүзытәндың ихүтүң Һягәэ" сүөарусэ".

Статья 2

Курэдите Һанаса хонхиты мынту Һиле мәнү"тү (правайтү) Һонэ Һяндябсатү, хозүтүө" Һануо Декларациетәны, нисы сәңүрә": курэди Һанасанэ" тансәгәтә иммә, курэди сябыты кухуо, куодүму кэтти ны, курэди Һиле Һәтумиамуо сиәдеты, курэди Һуодя хүнтүрүбсязы иңу, курэди политикә Һәзу камяңу, курэди Һанасанэ тансәдя иңу Һонэ курэди Һәтумиамуонту сиэр: Һүня" кэтти мәнүкәэ" иху"

тагэбтээ” ирити, имидити.

Тэндэ комээны ниби” нягээ сэнүрә” хунсә” политический, җиле мәнәнтәнунты иттүо (правовой) җонә международный моунты статусәдя, кунини нилыңы җанаса нисы сәнүрә” хундялтуо кәтти камя”лутуо тәндә” моу”.

Статья 3

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) нилыбсядя, няндябсядя җонә нинту” ментизибсятыдя.

Статья 4

Сылыгалите нибити нягээ сиба”тәру”, сиба”тәрубса җонә тамтарубса сиба”тини нинту кунитены нягээ кәрсу.

Статья 5

Сылыгалите нибити мынту хоси”тәры”, сиба”тәру”, хеттибтыгуйли” нәмбәниизә.

Статья 6

Курәдите җанаса, кунитены нибити җуо”, хонхити нягээ җиле мәнә (право) җиле нилутыниимәны

Статья 7

Бәнде” җанасанә” хелиде” законатәны җонә хонды” җиле мәнә (право) нисы сәнүрә” нинту” хелиде” җизисибся”дя итүо” тәндә законәтәны. Бәнде” җанасанә” хонды” җиле мәнә (право) хелидемәәны җизи”силинягәтың дискриминациегәтә, нинту” җәзү”лутүө җануо Декларациетәны җонә хунсә курәдите номү”тәтуо

тэрэди дискриминацияда кэрсу.

Статья 8

Курэдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һизи”сибся- нимәәны Һиле мәнүнтү (правайтү) бәнтуны иттүо” суда”тини каңгә мәнтизилибити” Һиле мәнүнтү (правайтү), куниа” Һәзүлүһантә” конституциетәны кәтти законәтәны.

Статья 9

Сылыгалите нибити мынту камя”лу” Һанасанәйгитә хунде, мәрки”тәры”, хундямтялыры” Һонә сиба”тәру”.

Статья 10

Курэдите Һанаса, Һанузүмтүкүся Һиле мәнүтү (правайтү) Һонә Һанузүмтүкүся уголовный сиәрәмты, хонты Һиле мәнә (право) мелызәсыәдиәзы сиәрты катемәрунагәту Һәзи”тәтыә Һонә няндя”туо судәтә.

Статья 11

Курэдите Һанаса, лага”тарутуо курәдикүө сиәртәны, хонты Һиле мәнә (право) Һизи”сиси сиәркали исямту тәә түбә каңгә сыты сиәрту Һәтәурусүзү” законә Һәзүтүө судәтә, кунини сыты Һизи”силисизи”.

Сылыгалите нибити мынту Һомтәбтуру” нинту” мелызасыәдейты сиәрниизә, тәтти сиәр ихү” сыты Һиле тандеты кәрсутини нинту номбә кәрсудя иттүо. Нибити мынту тәндә кәрсүниизә тетуа ани”әмәны кәтти бәзәтуомәны хоралу” тәндә дялыгәтә каңгә иху мелызәмәә тәтти кәрсу.

Статья 12

Сылыгалите нибити мынту хүтүтэ” хунсэ Һанаса корсэтэ кэтти Һиле тандетэ, нибити мынту ментизи” тэндэты мазэ, тэндэты тиидятую” хотүрэ кунсыны иттүо” кэрсу”, Курэдите Һанаса Һизи”силибити мынту законатэны тэрэди” ментизибсягитэ.

Статья 13

Курэдите Һанаса дөзүрхүтү мынту тэмээны кунимэны кэрбуңу, нилыбити мынту курэдите хутиэзы моунтэны.

Курэдите Һанаса хонты Һиле мэнэ (право) дүбээнантибити курэдите мою, Һиле Һэтумиамоу моумту, тэгэтэ хонты Һиле мэнэ (право) хурсэбса кэрсу моунтудя.

Статья 14

Курэдите Һанаса хонты Һиле мэнэмты (право) хуулэбити лүңкүрүбсянэзэмты хунсээ” мою”мэны Һонэ хонты мэнэ тороубтуса тэндэ лүңкүрүбсянэ.

Тэтти Һиле мэнэ (право) серэрыгэтызэ” тээ түхоны, каңгэ тэнерибся кэрсу тохитэны нинты Һуо” политический сиэр,кэтти лыку дүөайтетую неру” Һонэ дямэлэкэ” кэрсу” Сунэ Һуомтумээ” Тандей (Объединенный Нация).

Статья 15

Курэдите Һанаса хонты Һиле мэнэ (право) гражданстводя.

Сылыгалите нибити мынту койры” гражданствогали Һонэ кэрбүбүтү нутумээ” гражданствамту.

Статья 16

Нимбымтыэ” куодүму” Һонэ ны” хонды” Һиле мэнэ (право), нисы сәнүрә” курәди Һанасанэ тансэгәтэ иммэ”, курәди сябытың Һэзу, курәди Һуодя тялирҺү”, Һуомтаса кәтти майзасы, мелызэсы Һиле тандемту. Сытың хонды” хелиде” Һиле мэнэ” (права”) Һуомтаса кәтти майзаса, Һуойтены нилыбся Һонэ тарумса түхоны.

Һуомтәбса кәрсу мынту ихүтү мелызәмәә Һонэ ләбкузәбту- муо сиття” кәйзә Һуомтәтугәй.

Тансә тәттирә Һануо Һонэ мәңзәә обществә хелыә, куниә Һизисилибити мынту обществатә Һонэ государстватә.

Статья 17

Курәдите Һанаса хонбити мынту (право) Һиле Һалирә” кәтти Һу”озә Һалирә” хунсәй Һанасанәй нану.

Сылыгалитендә нибити мынту (право) ментизили” тәндә” Һалирә”.

Статья 18

Курәдите Һанаса хонты Һиле мэнэ (право) нендя”туомәны сынерырся, сярү Һонэ Һиле тандету Һуо (религия); курәдите Һанаса хонсызә хүнтүрүбся тәрәди Һуодя, курәди хуйңы, хонсызә Һиле камя”туо манү”тәбса, Һиле Һәтумиамуо” хүнсерәә” кәрсуодей.

Статья 19

Курәдите Һанаса хонты Һиле мэнэ (право) нендя”туо манү”тәбсадя, дебтазабса

тэндитиң кангә кәрбуну; тәтти мәнә (право) тәзү"тәту нендя"туомәны дебтазабса манү"тәбсатү, курәдите дүрымы", буозу" нисы сәңүрә" курәдите государственнй границедя.

Статья 20

Курәдите җанаса дөзүрхүтү мынту куниа кәрбуну: курәдите хетәгәә" җунүоза" дя, җанасанә җунүбсанә" дя (ассоциаций).

Сылыгалите нисизи" хүтү"тәру" ассоциациетә мәнәнту нисы тәлибтири".

Статья 21

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) управляйрмүнтә моунтәнынты кәлүбтүмәә" җанасанәй таккәмәны.

Курәдите җанаса хонты җиле мәнә (право) денсидемәәны хунсәйнану җәйбәумүнтә җиле моунты государствә" службатәны.

Җанасанә" тансә мәнә ихүтү мынту нягәә правительство җузабса тохи; тәтти мәнә нәтәрәбтугуйхүтү мынту хүәти" мелы"сырытыә" натү"дятини, курәди" мелы"сырыбитиң мынту тиидялутуо" голосованиентәны кәтти хунсәәмәны кунини голосовайрся җанаса хонсызә җиле мәнә.

Статья 22

Курәдите җанаса, общество терә ихүтү, хонты җиле мәнә (право) социальное обеспечениедә җонә хунсәә" правә"дя, тәзу"тәтуо" нядятуо бәзуатәбса сыты җиле мәнүтү (правайтү) экономический, социальный җонә культурный сунәнтини җанасанәй танде" җонә международный сүәарубса курәдите государство

таккәмәны.

Статья 23

Курәдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һәйбәүзадя, Һяндя"туо натярубса Һәйбәүзадя, тәны кунини кәрбуңу, Һягәә Һонә неими" Һәйбәүзату ситтямәны иттүодя Һонә Һизи"силибити мынту Һәйбәүзагали иттүо кәрсүгәтә.

Курәдите Һанаса, нисы хундялтарыби", кәмүзүхүтү мынту хелиде денси", хелиде Һәйбәүзаниизә.

Курәдите Һанаса кәмүзүбүтү мынту Һягәә Һәзи"тәтыәә мазайсүө кәтти денси Һәйбәүзатуниизә, куниәә"мәны Һягәй нилыбиязәә тандетунану кәтти Һонәнту Һонә хелы"сылибиязәйзә Һягәй хунсәй социальный обеспечениятәны нилынягәты.

Курәдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һунүнтәбса Һәйбәүзә" сунә" (союзә") тиитәсы тәндә" сунәти" (союзәнди") Һизи"синягәты Һиле мәнүтү.

Статья 24

Курәдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) ниибтүгуйсядя, хүтүдя Һиле мәнә (право) тәни Һәйбәүзә" дялы кәри Һонә денси хонтыә хүө бәухү" ниибтүгуйся.

Статья 25

Курәдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) тәрәди нилудя: Һомсу", дембия", леккырә" Һәтәубса Һонә хунсәә" нилыбся кәрсү"дя, курәди ихүтү Һягәә Һягәә нилыбсяты Һонә тандеты Һягәй нилыбся дязыкү, хонты Һиле мәнә хелы"сырынягәты нибити Һәйбәү", дярэзыкәбити, мусанумхүтү, сырумхүтү,

бэйка"имхүтү кэтти иния"имхүтү, басагалимхүтү һонә һәтүмхи" хунсә" кәрсү" нинту" хезытытыә" сыты сәмырыгәтәты.

Немы ися коныбся һонә дяхүрка ибся хонәйти" һиле мәнә (право) һәзүлүнагәтуһ һонә хелы"сылинагәтыһ. Бенде" нүо", һәтүмтыә" һуомсуоде тандәтәны кәтти нинту" һуомсуоде тандәтәны, хонхитыһ мынту хелиде һизисибся.

Статья 26

Курәдите һанаса хонты һиле мәнә (право) хозатәбсанимәәны. Тенымтыгуйхи" мынту денсигали, тәтти кәрсү мәһәзәмәәны ментизити нерәбтәә һонә бәнде" дязыкүдя иттүо тенымтыгуйся. Нерәбтәә тенымтыгуйся ихүтү мынту бәнди"дя итүо. Техника һонә һәйбәузадя иттүо тенымтыгуйся ихүтүһ мынду" бәнде"ти" түүтәрутуо", ани"ә, бәнтуо тенымтыгуйся хелидемәәны түүрүбүтү мынту бәнде" кәрбутуоти".

Тенымтыгуйся ихүтү мынту хезытытыә бәнде" һанасанә сәмыры бозуатәбсадя һонә һукәгимти"куйтиә бәндети нягәй тенырыбся, хүся"лубса, дильситибся һонә тенынбся һиле һанасанә мәнә" мәһәзәмәәны няндябсянимәәны иттүо".

Тенымтыгуйся ихүтү мынту хелы"сытыә нятүһ сәмәры теныбся, сүәарубся бәнде һанасанә" дүтымәны, курәдите нибити һуо" сяхытиһ кәтти хүнтүрүбсянутүһ һуодя, хелы"сыбити мынту Сунә Һуомтүмәә" Тандей (Объединенный Нация) камя"са нягимтүгутүой кәрсуй.

Нүо" деди" хонты" һиле мәнә (право) натярса, кунини тенымтыгуйсизитә" сиәнә" нүотиһ.

Статья 27

Курәдите Һанаса тороубүтү мынту Һанасанә” танде культурный” нилутәны, нялтәбити мынту хүнсерәй кәрсуодейдя участвовайрхүтү мынту научный прогрессетәны Һонә тороубтугуйхүтү тәндәты Һүнязү”.

Курәдите Һанаса хонты Һиле мәнә (право) Һизисибсядя сәмырыты, мәнәнсәкүтү, куниә” иңу” научный, литературный кәтти художественный Һәйбәузатинунту, курәди” сыты Һиле мелызасыәдейти.

Статья 28

Курәдите Һанаса хонты мәнә (право) социальный Һонә международный Һәзи”тәбсадя, курәдитәны Һиле мәнә” (права) Һонә няндябса”, хозүтүө” Һануо Декларациетәны, бәнде” дүлсырыбитиң мынту.

Статья 29

Курәдите Һанаса хонты мәнә” (обязанности), нондитыә” Һанасанә танде нерәны, кунини Һиле сәмырыты няндя”са бозатәсузә.

Мелы”сыса Һиле мәнүтү (правайтү) Һонә няндябсатү, курәдите Һанаса нонсубтырибити мынту тәәтүхораны, каңгә сыты мелысыкәсытә тәрәди кәрсу, нинтыә нөльхү”күрү” законәтәны ноңхәмәны иттүотуниизә Һонә дүөайтетуо Һанасанә” тандей нягәй Һәзүлүбсямтуң Һонә миттәбсямтың бәнсә маа хутеемтың Һонә нягәй нилыбсябтың демократический обществатәны.

Мелы”сыбся тәндә” Һиле мәнә” (права”) каңкәгалите нибитиң мынту Сунә Һуомтумәә” Тандей (Объединенный Нация) неру” кәйнимәәны коны”.

Статья 30

Маагалите Һануо Декларациетәны иттүо нибити мынту дебтуру”, милитиә мантә курәдикүө государствотә, сунә”тә кәтти Һанасанә” сунә”тә кәтти бәзәлтуо” хорү”ти правә мелысынагәтың тәндә Һәйбәуза, хезы”тытыә сымбабтыгуйсядя правә” Һонә няндябса”, хозүтүө” Һануо Декларациятәны.